

УДК 336.67

О. Коноба

Науковий керівник: О. Берестецька, канд. екон. наук

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

О. Konoba

Scientific supervisor: O. Berestetska, Ph.D. in Economics

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

DIAGNOSTICS OF THE FINANCIAL STATE OF THE ENTERPRISE

В сучасних умовах, військового вторгнення РФ на територію незалежної України, діагностувати чи прогнозувати фінансовий стан підприємства досить складно, оскільки війна створює форс-мажорні обставини, які передбачають не тільки скорочення обсягів активної діяльності підприємства, але й можливу повну його зупинку і навіть безповоротну втрату майна чи ресурсів.

Форс-мажорні обставини характеризуються непередбачуваністю і неможливістю діагностування фінансового стану підприємства та прогнозування можливості його покращення, що ускладнює процес аналітики. В таких умовах, експертам, аналітикам та управлінцям більш доцільно говорити про виживання, а не забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності та створення передумов для міцного фінансового становища підприємства.

Безумовно, діяльність будь-якого підприємства в умовах війни повинна бути виваженою із врахуванням численної кількості ризиків та непередбачуваних обставин. Аналіз фінансового стану та результатів діяльності будь-якого підприємства має базуватися на можливості формування «фінансових подушок безпеки», які дозволять швидко реагувати в складній ситуації, зокрема, при можливій втраті майна, трудових та матеріальних ресурсів, при пошуку альтернативних варіантів заробітку та можливості кооперації з іншими учасниками ринку. Війна дозволила активувати абсолютно нові види діяльності, які дозволяють багатьом підприємствам не тільки вижити, але й закріпитися на ринку, а в майбутньому завоювати лідерські позиції.

Діагностика фінансового стану підприємства нами вбачається, як можливість ідентифікувати поточний фінансовий стан підприємства шляхом використання інструментарію дослідження, із метою визначення та виявлення, а також встановлення основних причин його порушення, з можливістю в подальшому прогнозувати показники діяльності на різноманітних відрізках часу, тобто в динаміці.

Необхідно відмітити різноманітність методичного інструментарію діагностики фінансового стану підприємства, при чому найбільш ефективним, в сучасних умовах, є використання традиційних підходів оцінювання із визначенням ключових показників: майнового стану, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності, рентабельності підприємства. Лише комплексний аналіз дасть можливість визначити ефективність фінансово-господарських рішень та визначити перспективні дії та напрями розвитку підприємства.

Для ряду підприємств, зокрема для ПрАТ «ТерА», рекомендовано удосконалити відомий алгоритм аналізу фінансового стану підприємства на основі розрахунку інтегрального показника та ввести його до системи антикризового управління підприємством.

Відомо, що інтегральний показник залежить від рівнів платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів і визначається як їхня середня геометрична величина. Розрахований за формулами 1 та 2, він може приймати фактичне чи

нормативне значення залежно від видів узагальнюючих показників, які використовуються при його розрахунку [1]:

$$I = \frac{\beta_1 \times \text{РП} + \beta_2 \times \text{ФН} + \beta_3 \times \text{РА}}{\beta_1 + \beta_2 + \beta_3}, \quad (1)$$

$$I = \sqrt[\beta_1 + \beta_2 + \beta_3]{\text{РП}^{\beta_1} \times \text{ФН}^{\beta_2} \times \text{РА}^{\beta_3}}, \quad (2)$$

де I - фінансовий стан;

РП - рівень платоспроможності підприємства;

ФН - рівень фінансової незалежності;

РА - рівень якості активів;

$\beta_1, \beta_2, \beta_3$ - коефіцієнти вагомості відповідних узагальнюючих показників.

Даний підхід дає можливість комплексно оцінювати фінансовий стан підприємства за допомогою одного інтегрального показника. У випадку аналізу відхилень необхідно використовувати його нормативний показник. Якщо він дорівнює одиниці, отже, відхилення в значеннях фінансових коефіцієнтів відсутні, а черговий аналіз проводити недоцільно. Якщо він приймає значення менше одиниці, варто проаналізувати узагальнюючі показники за аналітичними напрямками.

Якщо існує необхідність визначити фактичний фінансовий стан, у цьому випадку потрібні значення обох показників й аналіз проводиться за наступною методикою:

- якщо фактичний інтегральний показник більше одиниці чи дорівнює одиниці, а нормативний дорівнює одиниці, фінансова стійкість підприємства перебуває на нормальному рівні, і всі нормативи виконуються. Чим більше фактичний інтегральний показник, тим вище рівень фінансової стійкості підприємства;

- якщо фактичний інтегральний показник більше одиниці чи дорівнює їй, а нормативний нижче одиниці, фінансова стійкість підприємства не може вважатися сприятливим, тому що підприємство має проблеми у виконанні окремих нормативів. У цьому випадку варто проаналізувати кожний з узагальнюючих показників, а також окремі показники, що формують узагальнюючі коефіцієнти;

- якщо і фактичний, і нормативний інтегральні показники не перевищують одиницю, тоді фінансова стійкість підприємства перебуває в незадовільному стані. Необхідно направити зусилля на розробку антикризової програми.

Таким чином формулюються узагальнюючі висновки щодо фінансового стану підприємства та розробляються заходи, спрямовані на його поліпшення. В цьому випадку, інтегральна оцінка також має певні переваги, тому що в її основі лежить принцип диференційного аналізу, що спрощує процес вияву слабких місць в фінансовому стані підприємства.

Отже, за допомогою інтегральної оцінки можна не лише визначити фінансовий стан підприємства, а й слабкі місця, які негативно впливають на загальне становище та окреслити напрямки розробки заходів щодо поліпшення існуючого стану. На основі інтегральної оцінки фінансового стану підприємства можна спрогнозувати його рівень на майбутні періоди.

Література

1. Коркуна Д. М. Фінансове прогнозування, як основа фінансових планів підприємства.
URL: http://vlp.com.ua/files/86_0.pdf